

Complexnummer: 523589

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Complexnaam

De Merwerd

Aantal complexonderdelen

4

Monumentnummers van complexonderdelen

523590, 523591, 523593, 9313

Woonplaats

Leur

Gemeente

Wijchen

Provincie

Gelderland

Locatie van het hoofdobject

Van Balverenlaan 6, 6615 AH te Leur

Complexomschrijving

Inleiding

Het agrarische complex "De Merwerd" bestaat uit één hoofdgebouw met drie bijgebouwen. Het complex bevindt zich direct ten noorden van de bebouwde kom van Leur en is gesitueerd aan de oostzijde van de Van Balverenlaan bij de zuidelijke entree tot de buitenplaats Huis te Leur. Het betreft een waardevol gebied dat grenst aan de kom van Leur. Het van gemeentewege beschermd dorpsgezicht Leur betreft een min of meer spontaan gegroeide agrarische nederzetting op een verhoging in het landschap, met een redelijk gave historisch-ruimtelijke structuur (infrastructureel en landschappelijk) en karakteristieke agrarische bebouwing die zich harmonisch verenigen. De boerderij die ook wel met "Meerwijkse Hof" of "Meerwijk" wordt aangeduid, gaat als bouwplaats zeker terug tot de 16de eeuw. Sedert de koop in 1776 door Christiaan van Balveren (bouwheer van het nabijgelegen Huis te Leur) behoort onderhavig complex tot de heerlijkheid. Het 18de eeuwse hoofdgebouw ligt ongeveer parallel aan de noord-zuid verlopende Van Balverenlaan. Het woongedeelte is op het zuiden georiënteerd. Tegenover het woongedeelte staat een 19de eeuws bakhuis. Ter rechter zijde van het woongedeelte is in 1857 een karnschuur gebouwd. Aan de noordzijde van het hoofdgebouw, schuin tegenover de ingang van het bedrijfsgebouwe, is in 1927 een van elders afkomstige schuurberg geplaatst. In 1971 is een aan de straat gesitueerde schuur ter linker zijde van het hoofdgebouw door brand verwoest. De ter vervanging hiervan gebouwde moderne wagenloods valt buiten de bescherming. Ter rechter zijde van het hoofdgebouw bevindt zich een vluchtheuvel (aarden wal). De erfscheiding bestaat uit (doornen-)hagen. De Van Balverenlaan wordt geflankeerd door dubbele laanbeplanting.

---

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Het agrarische complex "De Merwerd" bestaat uit de navolgende onderdelen: 1. \tboerderij uit de 18de eeuw; 2. \tbakhuys uit de 19de eeuw; 3. \tkarnschuur uit 1857; 4. \tschuurberg uit de tweede helft van de 19de eeuw.

Waardering

Agrarisch complex "De Merwerd".

- Van architectuurhistorische waarde als goed voorbeeld van een historisch gegroeid en functioneel opgezet agrarisch complex, waarvan de hoofd- en bijgebouwen qua hoofdvorm en gevelindeling redelijk gaaf bewaard zijn gebleven. Het complex is voorts van belang vanwege de typologie en de architectonische kwaliteit van de samenstellende onderdelen.
- Van stedenbouwkundige waarde als essentieel onderdeel van het waardevolle landgoederen-landschap dat direct oostelijk tegen de kern van de agrarische nederzetting Leur (beschermd dorpsgezicht) ligt. Het complex is van belang vanwege de hoogwaardige kwaliteit van de bebouwing en de historisch-ruimtelijke relatie met groenvoorzieningen, wegen, wateren en bodemgesteldheid. - Van cultuurhistorische waarde als bijzondere uitdrukking van een culturele, sociaal-economische, landschappelijke en bestuurlijke ontwikkeling; in casu het onderdeel uitmaken van de oude heerlijkheid Leur die tot op heden nog veel oude bezits- en beheerslijnen kent.

Monumentnummer*: 523590

Status rijksmonument
Inschrijving register* 11 december 2001
Kadaster deel/nr 82926/138

Woonplaats* Leur
Gemeente* Wijchen
Provincie* Gelderland

Locatiennaam Leur
Locatieomschrijving

Kadastrale gemeente* Bergharen
Sectie* D
Kadastraal object*
Appartement aanduiding
Grondperceel 145

Omschrijving**

Omschrijving

Deze houten vijfroedige SCHUURBERG dateert uit de tweede helft van de 19de eeuw en is in 1927 hier geplaatst (afkomstig van boerderij De Mariënwaard te Beesd). Het vrijstaande object bestaat uit een vijfzijdige schuur waarop een bergplaats voor hooi.

De schuur heeft houten wanden van gerabatte delen op een gemetselde plint. De tegenover de boerderij gelegen zijde is voorzien van een opgeklampte dubbele deur. Middenin de schuur is een forse pijler in baksteen opgetrokken (koppensverband). De pijler ondersteunt de uiteinden van twintig balken, vier naar elke zijde. Op deze balken ligt de slieten zoldering van de bergplaats. De open bergplaats bestaat uit vijf hoge palen (roeden) waarin om de ca. 30 cm. een gat is gemaakt. Het riet gedekte tentdak met rondhouten sporen kan gat voor gat en roede voor roede opgevijseld worden.

Waardering

SCHUURBERG uit de tweede helft van de 19de eeuw.

- Van architectuur- en cultuurhistorische waarde als typologisch goed en gaaf voorbeeld van een houten vijfroedige schuurberg met de dubbelfunctie stalling (onderbouw) en opslag voor hooi (bovenbouw).

- Van stedenbouwkundige waarde als onderdeel van een traditioneel kleinschalig boerderijcomplex, dat als ensemble van belang is vanwege de hoogwaardige kwaliteit en compleetheid van de samenstellende onderdelen. Het object is gesitueerd op de grens tussen het beschermd dorpsgezicht Leur en het waardevolle landgoederen-gebied van het Huis te Leur. - Van cultuurhistorische waarde als bijzondere uitdrukking van een culturele, sociaal-economische, landschappelijke en bestuurlijke ontwikkeling; in casu het onderdeel

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

uitmaken van de oude heerlijkheid Leur die tot op heden nog veel oude bezits- en beheerslijnen kent.

Hoofdcategorie

Boerderijen, molens en bedrijven

Subcategorie

Boerderij (M)

Functie

Schuurberg

Monumentnummer*: 523591

Status rijksmonument
Inschrijving register* 11 december 2001
Kadaster deel/nr 82926/134

Woonplaats* Leur
Gemeente* Wijchen
Provincie* Gelderland

Locatiennaam Leur
Locatieomschrijving

Kadastrale gemeente* Bergharen
Sectie* D
Kadastraal object*
Appartement aanduiding
Grondperceel 145

Omschrijving**

Omschrijving

Deze houten KARNSCHUUR uit 1857 is thans in gebruik als bergplaats. Het vrijstaande object staat ter rechter zijde van het woongedeelte van de boerderij. Oorspronkelijk liep een paard hier rondjes om een inmiddels verwijderde verticale stalen as. Het paard dreef via tandwielen en een horizontale as het roerwerk van een karnmolen aan. De houten karn stond opgesteld in de keuken van de naastgelegen boerderij.

De schuur heeft acht gelijke zijden en wordt afgesloten door een rieten tentdak. De houten wanden van gerabatte delen zijn geplaatst op een gemetselde plint. De evenwijdig aan de voorgevel van de boerderij gesitueerde zijde is voorzien van een opgeklampte dubbele deur. De houtconstructie bestaat uit acht wandstijlen die met schoren de wandstijlplaten ondersteunen. Twee dekbalken in de dwarsrichting van de schuur dragen een zoldering van planken. De rondhouten sporen van het rieten tentdak rusten op de wandplaten.

Waardering

KARNSCHUUR uit 1857.

- Van architectuur- en cultuurhistorische waarde als typologisch goed en betrekkelijk zeldzaam voorbeeld van een houten achtzijdige karnschuur, waaruit het mechaniek van assen en tandwielen is verwijderd. - Van stedenbouwkundige waarde als onderdeel van een traditioneel kleinschalig boerderijcomplex dat als ensemble van belang is vanwege de hoogwaardige kwaliteit en compleetheid van de samenstellende onderdelen. Het object is gesitueerd op de grens tussen het beschermd dorpsgezicht Leur en het waardevolle landgoederen-gebied van het Huis te Leur. - Van cultuurhistorische waarde als bijzondere uitdrukking van een culturele, sociaal-

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

economische, landschappelijke en bestuurlijke ontwikkeling; in casu het onderdeel uitmaken van de oude heerlijkheid Leur die tot op heden nog veel oude bezits- en beheerslijnen kent.

Hoofdcategorie

Boerderijen, molens en bedrijven

Subcategorie

Boerderij (M)

Functie

Karnhuis

Monumentnummer*: 523593

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	11 december 2001
Kadaster deel/nr	82926/95

Woonplaats*	Gemeente*	Provincie*
Leur	Wijchen	Gelderland

Locatiennaam	Locatieomschrijving
Leur	

Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding	Grondperceel
Bergharen	D			145

Omschrijving**

Omschrijving

Dit 19de eeuwse BAKHUIS is thans in gebruik als berging. Het vrijstaande object staat direct tegenover het woongedeelte van de boerderij. Het bakhuis is in de jaren dertig en jaren vijftig van de 20ste eeuw uitgebreid met respectievelijk een varkensschuur aan de rechter zijde en een stal voor kalveren aan de achterzijde. Deze toevoegingen vallen buiten de bescherming.

Het bakhuis heeft één bouwlaag en zolderverdieping op rechthoekig grondplan. De in kruisverband gemetselde GEVELS zijn langs de schuine zijden voorzien van vlechtwerk. Rechte muurankers markeren de zoldervloer. De uitgespaarde muuropeningen worden afgesloten door rollagen. De korte voorgevel is gericht naar het woongedeelte van de boerderij. De asymmetrische gevelindeling bestaat uit een ingang met opgeklampte deur links, een vierruits schuifraam met verwijderd luik rechts, en een groot zolderluik op de verdieping (opslag takkenbossen voor het stoken van de oven en de sokketel). Boven het zolderluik is een gedenksteen ingemetseld (het opschrift is niet meer leesbaar). In de linker zijgevel bevindt zich een identiek vierruits schuifraam. De rechter zijgevel en de achtergevel gaan schuil achter later toegevoegde stallen. Het zadeldak is gedekt met rode Mulden en oud-Hollandse pannen. De RUIMTELIJKE INDELING van het bakhuis bestaat uit één ruimte op de begane grond en een zolder. Tegen de achterwand bevindt zich een schouw over de gehele breedte. De houten schouw balk is geprofileerd. De oven in de achterwand is dichtgemetseld. Wel staat hier nog een hout gestookte sokketel opgesteld. In de hoek aan de rechter voorzijde staat een waterpomp met natuurstenen spoelbak. Het plafond bestaat uit een enkelvoudige balklaag.

Waardering

BAKHUIS uit de 19de eeuw.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

- Van architectuur- en cultuurhistorische waarde als typologisch goed voorbeeld van een eenvoudig bakhuis met een betrekkelijk gaaf bewaard gebleven interieur. - Van stedenbouwkundige waarde als onderdeel van een traditioneel kleinschalig boerderijcomplex dat als ensemble van belang is vanwege de hoogwaardige kwaliteit en compleetheit van de samenstellende onderdelen. Het object is gesitueerd op de grens tussen het beschermd dorpsgezicht Leur en het waardevolle landgoederen-gebied van het Huis te Leur. - Van cultuurhistorische waarde als bijzondere uitdrukking van een culturele, sociaal-economische, landschappelijke en bestuurlijke ontwikkeling; in casu het onderdeel uitmaken van de oude heerlijkheid Leur die tot op heden nog veel oude bezits- en beheerslijnen kent.

Hoofdcategorie

Boerderijen, molens en bedrijven

Subcategorie

Boerderij (M)

Functie

Bakhuis

Monumentnummer*: 9313

Status rijksmonument
Inschrijving register* 07 december 1971
Kadaster deel/nr 82921/160

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Leur Wijchen Gelderland

Locatiennaam Locatieomschrijving
Leur

Kadastrale gemeente* Sectie* Kadastraal object* Appartement aanduiding Grondperceel
Bergharen D 145

Omschrijving**

BOERDERIJ 'De Merwerd'.

Boerderij uit de 18e eeuw onder rieten wolfdak.

In de voorgevel vlechtingen en vensters met luiken en schuiframen met zes- en negenruitsroedenverdeling.

Hoofdcategorie Subcategorie Functie
Boerderijen, molens en bedrijven Boerderij (M)

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument